



31.7.2017

KÖZLEMÉNY A KÉPVISELŐK RÉSZÉRE

Tárgy: Paula Schmid Porras spanyol állampolgár által a Professional Emergency Aid (PROEM-AID) nevű nem kormányzati szervezet nevében benyújtott 1247/2016. számú petíció azon személyek kriminalizálása tekintetében, akik kapcsolatokat tartanak fenn rendezetlen jogállású migránsokkal, valamint a tengeri humanitárius segítségnyújtás kriminalizálásáról

1. A petíció összefoglalása

A petíció benyújtója felhívja az Európai Parlament figyelmét azon személyek kriminalizálására, akik kapcsolatokat tartanak fenn rendezetlen jogállású migránsokkal, különös tekintettel azokra a humanitárius segítségnyújtókra vagy személyekre, akik kimentik a tengeren bajba került migránsokat. A petíciót több nem kormányzati szervezet és más európai civil szervezet is támogatja.

A petíció benyújtója megállapítja, hogy az elmúlt évek során nagyon sok olyan eset előfordult, amikor a tagállamok polgárait és szakembereit tisztességtelen módon kriminalizálták, amiért kapcsolatba léptek migránsokkal, vagy segítséget nyújtottak nekik a határokon belül vagy a tengeren. A petíció benyújtója konkrétan hivatkozik a jogellenes be- és átutazáshoz, valamint a jogellenes tartózkodáshoz történő segítségnyújtás meghatározásáról szóló 2002/90/EK tanácsi irányelvre (a megkönnyítési irányelv). A megkönnyítési irányelv nem határozza meg a humanitárius segítségnyújtás fogalmát, így jelentős mértékben a tagállamokra bízta annak meghatározását, hatókörét és alkalmazását.

A petíció benyújtója kéri, hogy a Petíciós Bizottság foglalkozzon a kriminalizáció problémájával, terjessze az Európai Bizottság, más intézmények és a tagállamok elé, és tegyen lépéseket annak érdekében, hogy az irányelvet módosítsák olyan értelemben, hogy követelje meg az összes tagállamtól, hogy mentesítsék a büntetőjogi felelősség alól azokat a humanitárius szereplőket, akik kapcsolatokat tartanak fenn rendezetlen jogállású migránsokkal.

2. Elfogadhatóság

Elfogadhatónak nyilvánítva: 2017. március 10. Tájékoztatás kérése a Bizottságtól (az eljárási szabályzat 216. cikkének (6) bekezdése szerint) megtörtént.

3. A Bizottságtól kapott válasz: 2017. július 31.

A petíció benyújtója, aki személyesen adta át petícióját Avramopoulos biztosnak 2016 áprilisában, kéri a 2002/90/EK irányelv, és különösen az irányelv 1. cikke (2) bekezdésének felülvizsgálatát oly módon, hogy az magában foglalja a tagállamok arra irányuló kötelezettségét, hogy ne kriminalizálják a nem engedélyezett belépés és átutazás megkönnyítésének formáit, ha arra humanitárius segítségnyújtás céljából kerül sor.

A Bizottság először is szeretne rámutatni, hogy az alkalmazandó szabályok tekintetében fontos az egyértelműség, mivel a különböző helyzetekben biztosított segítségnyújtás eltérő jogi keretek alá tartozik. A tengeren bajban lévő személyeknek történő segítségnyújtás a nemzetközi jog szerinti kötelezettség, amely az EU-ra és valamennyi tagállamára is vonatkozik, és amely kötelezettséget a meglévő uniós és nemzeti jogi keretek maradéktalanul végrehajtanak. Ez azonban eltér attól, amikor a tagállamok területén vagy határán át az akár közvetlen veszélyben nem is lévő migránsok szállítását választják azért, hogy segítsenek nekik más célállomást elérni.

Másodszor, a 2002/90/EK irányelv (amely a 2002/946/IB kerethatározattal együtt képezi az úgynevezett segítségnyújtási csomagot) már biztosítja annak lehetőségét, hogy ne kriminalizálják az EU-ba történő, nem engedélyezett belépést vagy átutazást, ha arra humanitárius segítségnyújtás keretében kerül sor. E tekintetben eddig hét tagállam döntött úgy, hogy nemzeti joga keretében kifejezett kivételeket tesz a kriminalizálás ellen (Belgium, Görögország, Spanyolország, Finnország, Olaszország, Málta és az Egyesült Királyság). Fontos megemlíteni, hogy ezek között szerepelnek olyan tagállamok, nevezetesen Olaszország, Görögország, Spanyolország és Málta, melyek a tengeri csempészet tekintetében első vonalbeli fogadó országoknak számítanak. Ezenkívül az uniós jog különbséget tesz a jogellenes beutazás elősegítése és a jogellenes tartózkodás elősegítése között, melyek közül az utóbbi az uniós jog szerint csak akkor számít bűncselekménynek, ha azt anyagi haszonszerzés céljából követik el.

Hangsúlyozni kell, hogy a büntetőjog területén az uniós jogszabályok csak minimumszabályokat írnak elő a bűncselekmények és szankciók tekintetében. Ennélfogva, még ha módosításra is kerülne a 2002/90/EK irányelvben foglalt bűncselekmény meghatározása oly módon, hogy előírja a jogellenes be- és átutazás anyagi haszonszerzés céljából történő elősegítésének kriminalizálását, a tagállamok az uniós jog keretein belül továbbra is szabadon határozhatnak arról, hogy az irányelvben előírnál szigorúbban járnak el, és bűncselekménynek nyilvánítják a jogellenes be- és átutazás elősegítését anyagi haszonszerzés nélkül is. Ezenkívül nem létezik egységes európai meghatározás arra vonatkozóan, hogy az egyes esetekben mi számít humanitárius segítségnyújtásnak. A tagállamok jogszabályaikban általában nem határozzák meg a humanitárius segítségnyújtás fogalmát, annak mérlegelését az illetékes nemzeti hatóságokra hagyják.

Harmadszor, a Bizottság részletekbe menően elemezte a kérdést a segítségnyújtási csomag alkalmazásának a közelmúltban elfogadott értékelése keretében (SWD (2017)117). Ezen

értékelés eredményét Avramopoulos biztos levelének kíséretében 2017. március 22-én továbbították a Parlamentnek.

Míg az ezen értékelés keretében összegyűjthető adatok minősége, mennyiséges és összevethetősége sajnos korlátozott volt, az értékelés nem jelzi azt, hogy a jogellenes határátlépést vagy tranzitot humanitárius segítségnyújtás céljából elősegítő magánszemélyek vagy szervezetek eljárás alá vonása és elítélése ténylegesen elterjedt és ismétlődő jelenség volna.

Ezenkívül ezen értékelés szerint az egyes magánszemélyek és/vagy civil társadalmi szervezetek által felvetett kriminalizáció és kritika kockázatának észlelése nem csak a tagállam saját területén, hanem a határokon, illetve a nyílt tengeren nyújtott humanitárius segítségnyújtásra is vonatkozik, figyelmen kívül hagyva azt, hogy ilyen esetekben eltérő jogi keretek alkalmazandók. Az értékelés során összegyűjtött, korlátozott számú vizsgálat és/vagy eljárás némelyikére olyan tagállamokban került sor, ahol a nemzeti jog már eleve kifejezett kivételt biztosít a humanitárius segítségnyújtás különböző formái vonatkozásában.

A Bizottság szeretné felvenni a kapcsolatot az érdekelt felekkel, elsősorban a nemzeti hatóságokkal, az Eurojusttal és az Európai Unió Alapjogi Ügynökségével, de civil társadalmi szervezetekkel is, hogy jobban megértse a létező szabályok alkalmazását, és támogatja a meglévő jogi keret tényleges végrehajtását és az ismeretek és bevált gyakorlatok ügyészek, bűnüldöző hatóságok és civil társadalom közti megerősített cseréjét. Mindez hozzájárulna a jelenlegi helyzet javításához, és elkerülné a tényleges humanitárius segítségnyújtás kriminalizálását.

Következtetés

Bár bizonyos lehetőségeket megállapítottak a segítségnyújtási csomag javítására, jelenleg nincs konkrét bizonyíték arra, hogy felülvizsgálata nagyobb hozzáadott értéket jelentene, mint a csomag tényleges végrehajtására irányuló operatív fellépés megerősítése a migráncsempészet elleni uniós cselekvési terv összefüggésében.

Az összes uniós szintű és tagállamokkal folytatott fellépés azon bűnözői hálózatok felszámolására összpontosít, melyek jelentős hasznot húznak a migránsok Európába és Európán belüli csempészetéből, minden nap kockára téve életüket, nem pedig arra, hogy a szükséges szenvedőknek valódi segítséget nyújtó magánszemélyek és szervezetek ellen eljárás induljon. Ennek érdekében fel kell lépni az érdekelt felek, a civil társadalmi szervezetek és az uniós ügynökségek, például a FRA és az Eurojust bevonása érdekében, hogy támogatni lehessen a létező szabályokkal és az igazságügyi hatóságok tevékenységének támogatására képes eszközökkel kapcsolatos ismeretek és bevált gyakorlatok jobb cseréjét az ilyen helyzetek elkerülése érdekében, amint azt a petíció benyújtója által említett dokumentumok némelyike is javasolja.

Amennyiben a jelenlegi helyzet tekintetében változások történnének, vagy új bizonyítékok állnak a Bizottság rendelkezésére, például akkor, amikor az uniós cselekvési terv már előrébb haladt, és az adatok rendelkezésre állása javult, újból vizsgálni fogjuk, hogy szükség van-e a jogszabály felülvizsgálatára.